

Hukuk Genel Kurulu 2024/246 E. , 2025/391 K.**"İçtihat Metni"**

MAHKEMESİ : Sakarya Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesi
SAYISI : 2023/1635 E., 2023/1618 K.
ÖZEL DAİRE KARARI : Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 22.11.2022 tarihli ve 2021/14497 Esas, 2022/15164 Karar sayılı BOZMA kararı

Taraflar arasındaki maddi tazminat davasından dolayı yapılan yargılama sonunda İlk Derece Mahkemesince davanın kabulüne karar verilmiştir.

Kararın davalı vekili tarafından istinaf edilmesi üzerine, Bölge Adliye Mahkemesince istinaf başvurusunun kabulü ile İlk Derece Mahkemesi hükmü kaldırılarak yeniden esas hakkında hüküm kurulmak suretiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Bölge Adliye Mahkemesi kararı davacı vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine Yargıtay 4. Hukuk Dairesince yapılan inceleme sonunda bozulmuş, Bölge Adliye Mahkemesi tarafından Özel Daire bozma kararına karşı direnilmiştir.

Direnme kararı davacı vekili tarafından temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda, temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten sonra Tetkik Hâkimi tarafından hazırlanan gündem ve dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

Davacı vekili dava dilekçesinde; müvekkilinin 22.08.2010 tarihinde evinin önünde yaya olarak bulunduğu sırada dava dışı sürücü ...'ın sevk ve idaresindeki yabancı plakalı aracın çarpması neticesinde yaralandığını, kazanın dava dışı sürücünün kusuruyla gerçekleştiğini, aracın kaza tarihi itibarıyla geçerli Uluslararası Motorlu Taşıt Sigorta Kartı (Yeşil Kart) bulunmadığından Güvence Hesabının sorumlu olduğunu ancak başvuruya rağmen ödeme yapılmadığını ileri sürerek fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla geçici ve kalıcı iş göremezlik ve bakıcı gideri tazminatı olmak üzere 4.000,00 TL maddi tazminatın kaza tarihinden itibaren işleyecek avans faiziyle davalıdan tahsiline karar verilmesini talep etmiş, talebini 167.425,65 TL olarak artırmıştır.

II. CEVAP

Davalı vekili cevap dilekçesinde; usulüne uygun bir başvuru yapılmadığını, Güvence Hesabının sorumluluğunun bulunmadığını belirterek davanın reddini savunmuştur.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk Derece Mahkemesinin 03.03.2020 tarihli ve 2018/131 Esas, 2020/114 Karar sayılı kararıyla; bilirkişi raporuna göre davacının maluliyet oranının %51, bakıcı ihtiyaç süresinin dört ay olduğu, tıbbi iyileşme süresinin on iki aya kadar uzayabileceğinin belirlendiği, aracın kaza tarihi itibarıyla geçerli bir yeşil kartı olmadığından Güvence Hesabının sorumluluğunun bulunduğu, olaya ilişkin olarak kusur raporu hazırlanmak istenilmiş ise de olayın kasten öldürmeye teşebbüs olarak nitelendirilmesi sebebiyle kusur raporu alınamamış olup ceza dosyasına ait iddianame ve tanık anlatımları karşısında davacının olayda bir kusurunun bulunmadığı, dava dışı sürücünün araç ile davacıyı kasten ezdiği ve yaraladığı anlaşıldığından herhangi bir kusur indirimi yapılmadığı gerekçesiyle davanın kabulü ile toplam 167.425,65 TL maddi tazminatın temerrüt tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte ve teminat limiti ile sınırlı olmak üzere davalıdan tahsiline karar verilmiştir.

IV. İSTİNAF**A. İstinaf Yoluna Başvuranlar**

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davalı vekili istinaf başvurusunda bulunmuştur.

B. Gerekçe ve Sonuç

Bölge Adliye Mahkemesinin 11.02.2021 tarihli ve 2020/711 Esas, 2021/155 Karar sayılı kararıyla; Düzce 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 2011/9 Esas, 2016/258 Karar sayılı dosyası incelendiğinde, dava konusu olay sebebiyle sürücü ... hakkında aracını geri geri davacının üstüne sürüp çarparak altına aldıktan sonra tekrar ileriye doğru giderek üzerinden tekrar geçme şeklindeki eylemi sebebiyle kasten öldürmeye teşebbüs suçundan cezalandırılması talebi ile kamu davası açıldığı, sanık sürücünün

yargılama sırasında ölmesi üzerine kamu davasının düşürülmesine karar verildiği, ceza dosyasında bulunan müşteki ve tanık ifadelerinde sürücünün kasıtlı olarak aracı ile davacının üzerinden üç kez geçerek davacıyı yaraladığının belirtildiği, davacı vekilinin de tazminat yargılamasında dördüncü celsedeki beyanında eylemin kasten işlendiğini ifade ettiği, mahkemenin gerekçeli kararında da davalının davacıyı kasten araçla ezerek yaraladığı somut olay olarak kabul edildiği, bu hâliyle olayın trafik kazası olmadığı ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu (KTK) kapsamına girmediği, Uluslararası Motorlu Taşıt Sigortası bulunmayan aracın olayda silah olarak kullanılması itibarıyla Güvence Hesabının sorumluluğunun bulunmadığı sonucuna ulaşıldığı gerekçesiyle istinaf talebinin kabulü ile ilk derece mahkemesi kararının kaldırılmasına ve davanın reddine karar verilmiştir.

V. BOZMA VE BOZMADAN SONRAKİ YARGILAMA SÜRECİ

A. Bozma Kararı

1. Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacı vekili temyiz isteminde bulunmuştur.

2. Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile;

"...1. Dava, trafik kazasından kaynaklanan cismani zarar nedeniyle maddi tazminat istemine ilişkindir.

Karayolları Trafik Kanununun 86. maddesine göre; işleten, kendisinin veya eylemlerinden sorumlu tutulduğu kişilerin kusuru bulunmaksızın ve araçtaki bir bozukluk kazayı etkilemiş olmaksızın, kazanın bir mücbir sebepten veya zarar görenin veya bir üçüncü kişinin ağır kusurundan ileri geldiğini ispat ederse sorumluluktan kurtulur. Sorumluluktan kurtulamayan işleten veya araç işleticisinin bağlı olduğu teşebbüs sahibi ise kazanın oluşunda zarar görenin kusurunun bulunduğunu ispat ederse, hakim, durum ve şartlara göre tazminat miktarını indirebilecektir.

Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartları'nın Zarar Görenlerin Haklarının Saklı Tutulması ve Sigortacının Sigortalıya Rücu Hakkı başlıklı B.4-a maddesine göre "Tazminatı gerektiren olay, sigortalının veya eylemlerinden sorumlu olduğu kişilerin kasti bir hareketi veya ağır kusuru sonucunda meydana gelmiş ise," rücu edilebileceği düzenlenmiştir.

Somut olaya ilişkin olarak Düzce 1.Ağır Ceza Mahkemesinde görülüp sonuçlanan 2011/9 Esas-2016/258 Karar sayılı dosyanın incelenmesinde; sanık sürücü ... hakkında, aracını geri geri katılan ...'ın üstüne sürüp çarparak altına aldıktan sonra tekrar ileriye doğru giderek davacının üzerinden tekrar geçme şeklindeki eylemi sebebiyle kasten öldürmeye teşebbüs suçundan cezalandırılması talebi ile kamu davası açıldığı, sanık sürücünün yargılama sırasında ölümü sebebiyle davanın düşürülmesine karar verildiği görülmektedir.

Ceza dosyasında bulunan müşteki ve tanık ifadelerinde sürücünün kasıtlı olarak aracı ile davacının üzerinden üç kez geçerek davacıyı yaraladığı belirtilmiştir. Bu kapsamda sürücü ...'in aracı ile davacıya çarparak yaraladığı sabittir.

İlk derece mahkemesince davanın kabulüne karar verilmiş, davalı vekilinin kararı istinaf etmesi üzerine, Bölge Adliye Mahkemesince araç sürücüsünün, davacıyı kasten araçla ezerek yaraladığının sabit olduğu, dava konusu olayın trafik kazası olmadığı ve 2918 sayılı Yasa kapsamına girmediği ve Uluslararası Motorlu Taşıt Sigortası bulunmayan aracın olayda silah olarak kullanılması nedeniyle Güvence Hesabının sorumluluğunun bulunmadığı, sonucuna ulaşılarak davalı vekilinin istinaf talebinin kabulü ile İlk Derece Mahkemesi kararının kaldırılmasına, HMK'nun 353/1-b-2 maddesi gereğince yeniden hüküm kurulması gerektiğinden, davanın reddine karar verilmiştir. Ancak Bölge Adliye Mahkemesince yapılan değerlendirme ve varılan sonuç hatalı olmuştur.

Davaya konu kaza, Karayolları Trafik Kanununun 86. maddesinde sayılan mücbir sebep, zarar görenin veya bir üçüncü kişinin ağır kusurundan kaynaklanmamıştır. Aracın işletilme halinde olması, zarar verici fiil, zarar ve uygun illiyet bağı sorumluluk için aranan şartlardan olup somut olayda hepsi mevcuttur.Araç işleteninin veya sürücüsünün kasıtlı eylemi teminat dışı hallerde düzenlenmemiş olup, rücuya tabi hallerde düzenlenmiş olduğundan, sürücünün sorumluluğu ortadan kalkmayacaktır.

O halde olayın trafik kazası olduğu, sürücünün zarardan sorumlu olduğu ve zararın teminat dışı olmadığı kabul edilerek davalı ... Hesabının zarardan sorumluluğuna karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hatalı değerlendirme ile davanın reddine karar verilmiş olması isabetli olmamıştır..." gerekçesiyle karar oy çokluğuyla bozulmuştur.

B. Bölge Adliye Mahkemesince Verilen Direnme Kararı

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile; önceki karar gerekçesi tekrar edilmek suretiyle oy çokluğuyla direnme kararı verilmiştir.

VI. TEMYİZ

A. Temyiz Yoluna Başvuranlar

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda belirtilen direnme kararına karşı süresi içinde davacı vekili temyiz

isteminde bulunmuştur.

B. Temyiz Sebepleri

Davacı vekili temyiz dilekçesinde; olayın kasten işlenmesinin davalının sorumluluğunu ortadan kaldırmadığını ileri sürerek direnme kararının bozulmasını talep etmiştir.

C. Uyuşmazlık

Direnme yoluyla Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlık; somut olayda Güvence Hesabının sorumluluğunun bulunup bulunmadığı noktasında toplanmaktadır.

D. Gerekçe

1. İlgili Hukuk

1. 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 86 vd,
2. ... Yönetmeliği
3. 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nun 13, 14. maddeleri,
2. Değerlendirme

1. Sigortacılık Kanunu'nun 14. maddesi ile sigortacılık sektöründe daha önce de kısmen var olan garanti sistemi, zorunlu sigortaların tümünü kapsayacak bir şekilde yeniden düzenlenmiş ve anılan madde ile 2007 yılında Türkiye Sigorta ve Reasürans şirketleri bünyesinde oluşturulan ... kurulmuştur.

2. ..., kanunla belirlenmiş koşulların gerçekleşmesi durumunda, zorunlu sigortalar kapsamında ortaya çıkan ve giderilmemiş olan bazı zararların, bu tür sigortalar ile belirlenen asgari teminat miktarlarına kadar Hesap tarafından karşılanması, bu yolla zarar görenlerin mağduriyetlerinin giderilmesi amacını taşımakta olup Sigortacılık Kanunu'nda özel olarak düzenlenmesi ve zorunlu sorumluluk sigortalarında zarar görenlerin haklarını güvence altına alması bakımından da kamu yararı ağırlıklı bir kurumdur (İşıl Ulaş, Sigorta Hukuku Zarar Sigortaları-II, Ankara 2024, s.1383).

3. Hangi durumlarda Güvence Hesabına başvurulabileceği ... Yönetmeliği'nin 9. maddesinde sıralanmıştır. Buna göre zorunlu sigortalara ilişkin olarak, sigortalının veya sigortayı yaptırmakla sorumlu olanın tespit edilememesi durumunda kişiye gelen bedensel zararlar, rizikonun meydana geldiği tarihte geçerli olan teminat tutarları dâhilinde sigortasını yaptırmamış olanların neden olduğu bedensel zararlar, zorunlu sigorta teminat limitleri ile sigorta poliçesinde belirtilen teminat arasındaki fark kadar ödenecek bedensel tazminat tutarları, sigorta şirketinin malî bünye zaafiyeti nedeniyle sürekli olarak bütün branşlarda ruhsatlarının iptal edilmesi ya da iflası hâlinde ödemekle yükümlü olduğu maddi ve bedensel zararlar, çalınmış veya gasp edilmiş bir aracın karıştığı kazada. Karayolları Trafik Kanunu uyarınca işletenin sorumlu tutulmadığı hâllerde, kişiye gelen bedensel zararlar için Güvence Hesabına başvuru yapılabilecektir. Yine, Yeşil Kart Sigortası kapsamında Türkiye sınırları, içinde meydana gelen zararlardan dolayı Büroca tekemmül ettirilen hasar dosyalarının tazminat ödemesi için Büro tarafından da Güvence Hesabına başvurulabileceği öngörülmüştür.

4. ... Yönetmeliği'nin "Rücu hakkının kullanılması" başlıklı 16. maddesinde ise Hesaptan yapılan ödemeler nedeniyle; zorunlu yaptırmayan veya geçerli teminat tutarları üzerinden zorunlu sigortaları yaptırmayan kişilere, sorumlunun sonradan belli olması durumunda bu kişilere ya da yükümlü sigorta şirketine, zarardan sorumlu olan kişilere ya da yükümlü sigorta şirketine, sigorta şirketinin malî bünye zaafiyetinden ötürü sürekli olarak bütün branşlarda ruhsatının iptal edilmesi ya da iflası nedeniyle yapılan ödemeler çerçevesinde yükümlü sigorta şirketine ve yeşil kart uygulamasından ötürü yapılan ödemeler nedeniyle Büroya ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde rücu edebileceği hüküm altına alınmıştır.

5. Somut olaya ilişkin olarak Düzce 1.Ağır Ceza Mahkemesinde görülüp sonuçlanan 2011/9 Esas-2016/258 Karar sayılı dosyanın incelenmesinde; sanık sürücü ... hakkında, aracını geri geri katılan ...'ın üstüne sürüp çarparak altına aldıktan sonra tekrar ileriye doğru giderek davacının üzerinden tekrar geçme şeklindeki eylemi sebebiyle kasten öldürmeye teşebbüs suçundan cezalandırılması talebi ile kamu davası açıldığı, sanık sürücünün yargılama sırasında ölümü üzerine davanın düşürülmesine karar verildiği, ceza dosyasında bulunan müşteki ve tanık ifadelerinde sürücünün kasıtlı olarak aracı ile davacının üzerinden üç kez geçerek davacıyı yaraladığı belirtilmiştir. Bu kapsamda sürücü ...'in aracı ile davacıya çarparak yaraladığı sabittir.

6. Eldeki davada yaya olan davacı, uluslararası motorlu taşıt sigortası bulunmayan aracın çarpması sonucu yaralanmış, Bölge Adliye Mahkemesince sürücü tarafından kasten işlenip aracın silah olarak kullanılmasından ötürü eylemin 2918 sayılı KTK kapsamında değerlendirilemeyeceği, bu nedenle Güvence Hesabının sorumluluğuna gidilemeyeceği gerekçesiyle direnme kararı verilmiştir. Uyuşmazlığın çözümü için bu kapsamda inceleme yapılarak konu ile ilgili kavramların ve yasal mevzuatın incelenmesinde fayda bulunmaktadır.

7. Kısaca değinmek gerekirse, yabancılar Türkiye sınırlarına girişte zorunlu mali sorumluluk sigortası

yaptırabilecekleri gibi uluslararası alanda geçerli olup Türkiye'de de kabul edilen sigortaları varsa ayrıca sigorta yaptırmalarına gerek olmaksızın aracın neden olacağı zararlar sigorta güvencesi altına olacaktır. Yabancıların işlettikleri motorlu araçlarından dolayı Türkiye'de geçerli milletlerarası anlaşmaya bağlı bir zorunlu sorumluluk poliçesi yok ise, KTK'nın 91. maddesinin 6. fıkrasında yer alan " Yabancı plakalı taşıtların Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanlıkça belirlenecek usul ve esaslara göre Türkiye'de geçerli sigortaları yoksa bunlar için zorunlu mali sorumluluk sigortası Türkiye sınırlarına girişleri sırasında yapılır " hüküm uyarınca, (sigorta zorunluluğu yaptırmanın aranmayacağı özel koşullar dışında) Türkiye sınırlarına girişleri sırasında zorunlu mali sorumluluk sigortası yapılır ve yabancılar bu suretle sigorta ettiren sıfatını alırlar.

8. Bu tür sigortada gerek yabancıya ait/ yabancı plakalı aracın neden olduğu zararlardan dolayı üçüncü kişiler gerekse sigortacı bakımından KTK hükümleri aynen uygulanacaktır (Ulaş, s. 1067).

9. Karayolları Trafik Kanunu'nun "Tanımlar" başlıklı 3. maddesinde trafik kazası; karayolu üzerinde hareket hâlinde olan bir veya birden fazla aracın karıştığı ölüm, yaralanma ve zararlar sonuçlanmış olan olay olarak tanımlanmış olup, aynı Kanun'un 85/1. maddesinde; bir motorlu aracın işletilmesi bir kimsenin ölümüne veya yaralanmasına yahut bir şeyin zarara uğramasına sebep olursa, motorlu aracın bir teşebbüsün unvanı veya işletme adı altında veya bu teşebbüs tarafından kesilen biletle işletilmesi hâlinde, motorlu aracın işleteni ve bağlı olduğu teşebbüsün sahibi, doğan zarardan müştereken ve müteselsilen sorumlu olacağı; 86. maddesinde; işleten veya araç işleticisinin bağlı olduğu teşebbüs sahibinin, kendisinin veya eylemlerinden sorumlu tutulduğu kişilerin kusuru bulunmaksızın ve araçtaki bir bozukluk kazayı etkilemiş olmaksızın, kazanın bir mücbir sebepten veya zarar görenin veya bir üçüncü kişinin ağır kusurundan ileri geldiğini ispat ederse sorumluluktan kurtulacağı, sorumluluktan kurtulamayan işleten veya araç işleticisinin bağlı olduğu teşebbüs sahibi, kazanın oluşunda zarar görenin kusurunun bulunduğunu ispat ederse, hâkim, durum ve şartlara göre tazminat miktarını indirebileceği hüküm altına alınmıştır. Zorunlu mali sorumluluk sigortası kapsamı dışında kalan hâller ise 92. maddede sayılmış olup, 95. maddede de sigorta sözleşmesinden veya sigorta sözleşmesine ilişkin kanun hükümlerinden doğan ve tazminat yükümlülüğünün kaldırılması veya miktarının azaltılması sonucunu doğuran hâllerin zarar görene karşı ileri sürülemeyeceği, ödemede bulunan sigortacının, sigorta sözleşmesine ve bu sözleşmeye ilişkin kanun hükümlerine göre, tazminatın kaldırılmasını veya azaltılmasını sağlayabileceği oranda sigorta ettirene başvurabileceği düzenlemesine yer verilmiştir.

10. Kaza tarihinde geçerli olan Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartları'nın "Zarar Görenlerin Haklarının Saklı Tutulması ve Sigortacının İşletene Rücu Hakkı" başlıklı B-4. maddesi uyarınca, sigorta sözleşmesinden veya sigorta sözleşmesine ilişkin kanun hükümlerinden doğan ve tazminat yükümlülüğünün kaldırılması veya miktarının azaltılması sonucunu doğuran hâllerin zarar görene karşı ileri sürülemeyeceği, ödemede bulunan sigortacının, sigorta sözleşmesine ve bu sözleşmeye ilişkin kanun hükümlerine göre, tazminatın kaldırılmasını veya azaltılmasını sağlayabileceği oranda sigorta ettirene rücu edebileceği hüküm altına alınmış ve başlıca rücu nedenleri arasında "Tazminatı gerektiren olay, işletenin veya eylemlerinden sorumlu olduğu kişilerin kasdi bir hareketi veya ağır kusuru sonucunda meydana gelmiş ise " düzenlemesine yer verilmiştir.

11. Yukarıda yapılan açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde; davacının yaralanmasına sebep olay kasten gerçekleştirilmiştir. Ancak KTK'nın 3. maddesi kapsamında gerçekleşen olay aynı Kanun'un 86. maddede sayılan mücbir sebepten, zarar görenin veya bir üçüncü kişinin ağır kusurundan kaynaklanmamıştır. Aracın işletilme hâlinde olması, zarar verici fiil, zarar ve uygun illiyet bağı sorumluluk için aranan şartlardan olup somut olayda mevcuttur. Bunun yanında araç sürücüsünün kasıtlı eylemi Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası (Trafik) Genel Şartlarında teminat dışı hâllerde düzenlenmemiş olup rücu sebeplerinde yer almıştır. Bu nedenle, işletenin ve sürücünün sorumluluğunun ortadan kalkmayacağı açıktır. Dolayısıyla olayın KTK'nın 3. maddesi bağlamında trafik kazası olduğu, sürücünün zarardan sorumlu olduğu ve zararın teminat dışı kabul edilemeyeceğinden bu kapsamda davalı ... Hesabının zarardan sorumluluğuna karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hatalı değerlendirme ile yazılı şekilde davanın reddine karar verilmesi hatalıdır.

12. Hâl böyle olunca Bölge Adliye Mahkemesince önceki kararda direnilmesi doğru olmadığından, hükmün Özel Daire bozma kararında belirtilen nedenlerle bozulması gerekmektedir.

VII. KARAR

Açıklanan sebeplerle;

Davacı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile direnme kararının Özel Daire bozma kararında gösterilen nedenlerden dolayı 6100 sayılı Kanun'un 371. maddesi gereğince BOZULMASINA,

İstek hâlinde temyiz peşin harcının yatırana geri verilmesine,

Dosyanın 6100 sayılı Kanun'un 373. maddesinin 2. fıkrası uyarınca kararı veren Sakarya Bölge Adliye